

**Riktlinjer för LSS**  
**Omsorgsförvaltningen**  
**Torsby kommun**

Antagna av omsorgsnämnden 2006-06-15, § 86  
Reviderad av omsorgsnämnden 2006-08-29 § 135

# Riktlinjer för LSS

## Sociala omsorgsförvaltningen

1

<b>1. Inledning</b>	<b>3</b>
<b>1.1. Beslut om insatser</b>	<b>3</b>
1.1.1. Allmänt	3
1.1.2. Insatser enligt socialtjänstlagen (SOL)	3
<b>1.2. Ansökan</b>	<b>3</b>
<b>1.3. Goda levnadsvillkor</b>	<b>4</b>
<b>1.4. Personkretsbedömning i LSS</b>	<b>4</b>
<b>1.5. Utredning och beslut</b>	<b>4</b>
<b>1.6. Samverkan med sjukvård</b>	<b>4</b>
<b>2. Insatser</b>	<b>5</b>
<b>2.1. Insatser för stöd och service enligt 9 § LSS</b>	<b>5</b>
<b>2.2. Råd och stöd</b>	<b>5</b>
<b>2.3. Personlig assistans</b>	<b>5</b>
2.3.1. Handläggning och beslutsgång i LASS-ärende	6
2.3.2. Utformning av personlig assistans enligt LSS	6
2.3.3. Funktionshindrade föräldrar	7
2.3.4. Personlig assistans till barn	7
2.3.5. Särskilda skäl för personlig assistans under vistelse i barnomsorg och skola:	7
2.3.6. Särskilda skäl för personlig assistans under vistelse i daglig verksamhet	8
2.3.7. Personlig assistans i bostad med särskild service	8
2.3.8. Personlig assistans under vistelse på sjukhus	8
2.3.9. Tillfällig utökning av personlig assistans	8
<b>2.4. Ledsagarservice</b>	<b>9</b>
<b>2.5. Kontaktperson</b>	<b>9</b>
<b>2.6. Avlösare i hemmet för barn och vuxna</b>	<b>9</b>
<b>2.7. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet/Avlastning</b>	
2.7.1. Korttidsvistelse för skolungdom över 12 år	10
<b>2.8. Boendeformer för barn med behov av stöd</b>	<b>10</b>
2.8.1. Allmänna principer	10
2.8.2. Familjehem för barn och ungdomar	10
2.8.3. Bostad med särskild service för barn och ungdomar	11
<b>2.9. Bostad med särskild service för vuxna</b>	<b>11</b>
2.9.1. Gruppboende	12
2.9.2. Serviceboende	12
2.9.3. Annan särskilt anpassad bostad enligt LSS	12
<b>2.10. Daglig verksamhet</b>	<b>12</b>
<b>3. ÖVRIGA FRÅGOR</b>	<b>13</b>
<b>3.1. Individuell plan</b>	<b>13</b>
<b>3.2. Förhandsbesked enligt 16 § LSS</b>	<b>13</b>

# 1. Inledning

## 1.1. Beslut om insatser

### 1.1.1. Allmänt

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ger de funktionshindrade möjlighet att erhålla ett sammanhållet och individuellt utformat stöd. LSS är, i jämförelse med SoL en pluslag som tillkommit för personer som har stora funktionshinder. Alla som omfattas av LSS och är i behov av stöd från socialtjänsten ska i första hand få aktuella insatser med stöd av denna lag.

Av specialmotiveringen till 4 § LSS (1992/1993:159) framgår:

”En framställan om stöd och service från en person som tillhör lagens personkrets bör i första hand prövas enligt denna lag om det gäller en insats som regleras i lagen, eftersom detta i allmänhet får antas vara till fördel för den enskilde. I andra hand kan en framställan prövas enligt socialtjänstlagen.”

Beslut om att bevilja insats enligt LSS fattas när en person:

- Ansöker om insatsen
- Omfattas av LSS personkrets
- Är i behov av stöd från socialtjänsten
- Har behov som inte tillgodoses på annat sätt
- Är i behov av en insats som återfinns i 9 § LSS

### 1.1.2. Insatser enligt socialtjänstlagen (SOL)

LSS inskränker inte en persons rättigheter enligt annan lag. Lagen fungerar parallellt med SOL och HSL. En funktionshindrad har alltså även rätt att söka bistånd enligt socialtjänstlagen. Socialtjänstlagen betonar att kommunens insatser skall bidra till att personer med funktionshinder ges möjlighet att aktivt delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Om en insats kan ges enligt såväl SoL som LSS ska den enskilde, om han förväntas omfattas av personkretsen i LSS, få hjälp med att göra sin ansökan i enlighet med LSS.

## 1.2. Ansökan

**Insatser enl. LSS kan begäras av:**

- Den enskilde själv
- Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan, kan insatsen även begäras av:
  - vårdnadshavare
  - god man
  - förmyndare
  - förvaltare

I socialtjänstens allmänna ansvar ingår att vara behjälplig vid ansökan om LSS. En person som inte bedöms ingå i LSS personkrets ska alltid erbjudas insatser enligt SoL. Enligt riktlinjer från Socialstyrelsen avslås ansökan som avser insatser som inte kan verkställas inom 3 månader

### **1.3. Goda levnadsvillkor**

I bedömning om bistånd enligt SoL används begreppet ”skälig levnadsnivå”. Insatserna enligt LSS är mer vittomfattande och den enskilde ska tillförsäkras goda levnadsvillkor. Det innebär bl.a. att levnadsvillkoren för människor med allvarliga funktionshinder alltid måste jämföras med villkoren för dem som inte är funktionshindrade och är i samma ålder.

Insatserna enligt LSS skall förebygga och minska följderna av funktionshinder. Genom insatserna skall barn och ungdomar ges förutsättningar för god fysisk och psykisk utveckling och i övrigt sådana uppväxtvillkor som betraktas som goda för alla barn och ungdomar.

Insatser till vuxna skall grundas på behov som gör att den enskilde skall kunna leva ett så självständigt och oberoende liv som möjligt. Det är viktigt att vid bedömning av goda levnadsvillkor se till individens hela situation. Goda levnadsvillkor kan för någon t.ex. vara en resa, medan det inte behöver vara det för en annan person.

### **1.4. Personkretsbedömning i LSS**

Lagen innehåller bestämmelser om insatser för särskild stöd och service åt:

- Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
- Personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
- Med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service.

Personkrets 1 och 2 är diagnosstyrda och ska styrkas av psykolog eller läkare, med specialistkompetens

Personkrets 3 bedöms utifrån svårigheterna i den dagliga livsföringen

För bedömning av funktionsnedsättningens varaktighet begärs vid behov läkarutlåtande och andra expertutlåtande.

Beslutet om personkretstillhörighet fattas inte särskilt utan är en del av beslut om insats enligt 9 § LSS.

### **1.5. Utredning och beslut**

Utredning och beslut inom LSS utförs av LSS-handläggare.

I samband med att en LSS- insats beviljas genomförs en behovsbedömning.

Behovsbedömningen syftar till att ge en överblick över den enskildes behov och nuvarande funktioner. Behovsbedömningen överlämnas till verkställigheten för genomförandeplanering. **Handläggningstiden skall inte överstiga 4 månader, förutsatt att nödvändiga handlingar har inkommit under den tiden.**

Efter anmälan från anhörig, legal företrädare eller verkställighet genomförs ny behovsbedömning. Uppföljning av behovsbedömningen ska genomföras regelmässigt varje år.

### **1.6. Samverkan med sjukvård**

Det är nödvändigt med en nära samverkan med sjukvården, både när det gäller primärvård och den specialiserade sjukvården, som t.ex. psykiatri. Samverkan skall också ske med regionens barn- och vuxenhabilitering. Andra viktiga samarbetspartners är kommunens hemsjukvård och rehabilitering.

## 2. Insatser

### 2.1. Insatser för stöd och service enligt 9 § LSS

- Rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder. Insatsen söks hos landstinget.
- Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del av behovet av ekonomiskt stöd som inte täcks av assistansersättning enligt lagen om assistansersättning (LASS).
- Ledsagarservice
- Biträde av kontaktperson
- Avlösarservice i hemmet
- Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- Korttidstillsyn för skolorngdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagar samt under lov
- Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
- Bostad med särskild service för vuxna
- Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig

I insatserna bostad med särskild service för barn och ungdomar samt bostad med särskild service för vuxna ingår också fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Kommunen ansvarar för alla insatser utom punkt 1, råd och stöd.

### 2.2. Råd och stöd

Insatserna kan bestå av t.ex. råd och stöd av kurator, psykolog, specialpedagog, talpedagog, logoped, arbetsterapeut och sjukgymnast. Insatsen söks hos landstinget.

### 2.3. Personlig assistans

Begreppet personlig assistans innebär biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skälig kostnad för sådan assistans.

För rätt till personlig assistans enligt LSS krävs att den enskilde har behov av denna insats *för sina grundläggande behov*. Insatsen personlig assistans skall vara förbehållen personer med omfattande eller svåra funktionshinder, som behöver hjälp i vardagliga situationer av mycket personlig karaktär. Med grundläggande behov avses sådana mycket personliga angelägenheter som personlig hygien, att klä på och av sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personens behov. För att personer över 65 år skall vara berättigade till assistans måste ansökan ha inkommit före 65 års ålder. Efter 65 års ålder får insatsen personlig assistans inte utökas.

Även barn kan få personlig assistans. Det handlar om barn med svåra funktionshinder för vilka föräldraansvaret i kombination med t.ex. vårdbidrag, avlösarservice, barnomsorg och skola inte räcker. Barnet skall ha flera funktionshinder samtidigt och därmed ett omvårdnadsbehov under hela dygnet eller stor del av dygnet.

Den som har rätt till personlig assistans för sina grundläggande behov har rätt till att få hela hjälpbehovet tillgodosett genom denna insats.

De funktionshindrade som omfattas av LSS men saknar grundläggande hjälpbehov, och

därmed rätt erhålla insatsen personlig assistans, har ofta rätt till andra insatser enligt LSS, exempelvis ledsagarservice. Även bistånd enligt SoL, exempelvis hjälp i hemmet, är ofta aktuellt.

**Personlig assistans beviljas med antal timmar per vecka enligt 9 § p 2 LSS. Kommunen har hela det ekonomiska ansvaret för assistans upp till 20 timmar per vecka. Beslut om personlig assistans upp till 20 timmar per vecka, fattas av biståndshandläggare enligt delegation. Beslut om utökning av personlig assistans utöver 20 timmar, enligt SOL, fattas av serviceutskottet.**

### **2.3.1. Handläggning och beslutsgång i LASS-ärende**

Överstiger det grundläggande behovet 20 timmar per vecka kontaktas försäkringskassan för en prövning av assistansersättning, LASS. Enligt 5 § andra stycket LASS kan kommunens handläggare göra en kortfattad behovsanmälan till försäkringskassan utan att först inhämta den enskildes samtycke utan att därmed bryta mot sekretesslagen. Den enskilde skall dock alltid informeras innan en sådan anmälan görs.

Utredning och beslut om den enskildes statliga assistansersättning underlättas av ett bra samarbete mellan handläggare på den lokala försäkringskassan och kommunens handläggare.

Modellen innebär:

- Göra brukaren delaktig i processen och att brukaren gör ett dagsschema över sina hjälpbehov
- Kontakt med arbetsterapeuten som upprättar en analys av ADL-förmågan
- Snabb kontakt med försäkringskassan och tydlig arbetsfördelning
- Gemensamma hembesök med arbetsterapeutens ADL-analys som grund
- Efter hembesöket upprättar försäkringskassan ett PM som lämnas för sakkunniggranskning och sedan vidare till socialförsäkringsnämnden för prövning.
- Bestämma datum för prövning i socialförsäkringsnämnden direkt när ärendet anhängiggörs för att sporra till snabb handläggning.

**Modellen har medfört att handläggningstiden för närvarande är ca 60 dagar.**

Lagen om assistansersättning, LASS, ger brukaren samma valfrihet som LSS att välja utförare av den personliga assistansen.

### **2.3.2. Utformning av personlig assistans enligt LSS**

Insatsen personlig assistans enligt LSS ska utformas på ett sådant sätt att den funktionshindrade har stort inflytande över hur stödet ska ges. Det är möjligt att

- själv vara arbetsgivare och anställa en eller flera assistenter,
- begära assistans genom kommunen
- tillsammans med andra funktionshindrade bilda en förening eller ett kooperativ som blir arbetsgivare för flera assistenter,
- anlita annat organ, företag eller organisation
- delvis vara arbetsgivare själv och delvis ha assistans genom kommunen eller annat organ.
- Om den funktionshindrade vill anlita en hushållsmedlem som assistent måste denne anställas genom kommunen alternativt ett fristående organ, till exempel ett kooperativ.

Kommunen har alltid ansvar att utföra insatsen personlig assistans för de personer som så önskar. Skyldigheten inkluderar även de personer som delvis, kanske på kvällen –och nattetid,

vill ha kommunen som assistanssamordnare. Den enskilde har även möjlighet att själv ordna sin assistans. För detta utgår ett s.k. ”ekonomiskt stöd till *skälig* kostnad för personlig assistans”.

Insatsen är kostnadsfri för den enskilde. Personlig assistans kan beviljas för 2 år i taget.

### **2.3.3. Funktionshindrade föräldrar**

Omvårdnad av barn till en person med funktionshinder är som huvudregel inte en syssla för den personlige assistenten. Undantag kan göras under spädbarnsåret då barnet känslomässigt och praktiskt är totalt beroende av sin förälder. Det är då naturligt att assistenten hjälper den funktionshindrade att klara den praktiska omvårdnaden av barnet.

Då den personlige assistenten hjälper föräldern att fungera som förälder ska, förutsatt den enskildes samtycke, LSS-handläggaren samarbeta kring stödets utformning med handläggare inom IoF.

### **2.3.4. Personlig assistans till barn**

Bedömning av barns rätt till personlig assistans sker dels enligt samma kriterier som för vuxna funktionshindrade, d.v.s. barnet ska ha *grundläggande behov* t.ex. med personlig hygien, att inta måltider, att klä på sig och av sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personens behov. Barnet ska ha omfattande omvårdnadsbehov under hela dygnet..

I de allra flesta fall är det bättre för funktionshindrade barn och ungdomar att få bo kvar i sitt hem med personlig assistans än att flytta till ett särskilt boende.

Vid bedömningen av personlig assistans för barn ska föräldraansvaret beaktas på så vis att det hjälpbehov som går utöver det som är normalt för ett barn i ifrågavarande ålder ska läggas till grund för bedömningen av personlig assistans.

### **2.3.5. Särskilda skäl för personlig assistans under vistelse i barnomsorg och skola:**

I undantagsfall kan barn och ungdomar ha rätt till insatsen personlig assistans enligt LSS eller LASS under vistelse i barnomsorg eller skola. Särskilda skäl kan föreligga vid någon av följande situationer:

- barnet/ungdomen är i ett oundgängligt behov av att ha en person nära knuten till sig hela tiden
- assistenten är nödvändig för barnet/den unges kommunikation
- personen har speciell och nödvändig kompetens ( t.ex. att kunna bedöma om barnet behöver sjukvård)

Grundregeln är att funktionshindrade barns och ungdomars behov ska tillgodoses inom ramen för den kommunala verksamheten. Denna grundregel inkluderar, vid behov, rätten till individuellt stöd av resursperson eller elevassistent. Personlig assistans är inte en insats som ska ersätta den ordinarie personal som krävs för att ett barn i behov av stöd ska kunna tillgodogöra sig barnomsorgen/undervisningen (med andra ord gängse resursperson eller elevassistent). Endast om den hjälp som eleven behöver är sådan att den faller utanför vad som är rimligt att barnomsorgen/skolan svarar för har eleven rätt till personlig assistent. Om en elev ofta måste utebli från verksamheten och är i behov av personlig assistent såväl i anslutning till verksamheten som i hemmet så kan detta innebära att rätten till personlig assistans även i barnomsorg/skola förstärks.

### **2.3.6 Särskilda skäl för personlig assistans under vistelse i daglig verksamhet**

I insatsen daglig verksamhet ingår omvårdnad. Personlig assistans ska inte ersätta den personal som behövs för att driva daglig verksamhet. Huvudmannen ansvarar för att ge all den omvårdnad som behövs för att den enskilde ska klara av att vistas i den dagliga verksamheten. I undantagsfall kan den enskilde ha rätt till insatsen personlig assistans enligt LSS eller LASS under vistelse i daglig verksamhet. Särskilda skäl kan finnas vid någon av följande situationer:

- Den enskilde är i ett oundgängligt behov av att ha en person nära knuten till sig hela tiden
- Assistenten är nödvändig för den enskildes kommunikation
- Personen har speciell och nödvändig kompetens (t.ex. skall kunna avläsa brukarens, vid omfattande funktionshinder ofta svaga signaler för att bedöma om brukaren behöver sjukvård).

### **2.3.7 Personlig assistans i bostad med särskild service**

I särskilt boende ska det finnas ett fast basstöd som tillgodoser den enskildes behov. I en gruppboende ska det finnas en fast personalbemanning som i huvudsak täcker den enskildes hela hjälpbehov. Enligt huvudregeln föreligger därför inte rätt till personlig assistent i särskilt boende.

### **2.3.8 Personlig assistans under vistelse på sjukhus**

Den som har personlig assistans enligt LSS kan, efter behovsbedömning, under en del av beviljad tid, ha med sig personlig assistent under sjukhusvistelse om:

- hälsotillståndet kräver att ett starkt begränsat antal personer med ingående kunskap om den funktionshindrade personen finns till hands.
- den funktionshindrade personens möjligheter att kommunicera kräver att (en eller ett starkt begränsat antal) personer med ingående kunskaper om denne finns till hands.

### **2.3.9 Tillfällig utökning av personlig assistans**

Tillfällig ökning av behovet av personlig assistans berättigar inte till ökad statlig assistansersättning. Det är kommunen som skall svara för att behovet tillgodoses. Tillfälligt ökat behov är behov som ej går att förutse vid den långsiktiga planeringen som t.ex. en semesterresa. Om en person ofta ansöker om tillfälligt utökat behov kan det tyda på att försäkringskassan underskattat behovet av assistans. Beslutet om antalet LASS-timmar kan då omprövas.

## **2.4. Ledsagarservice**

Syftet med ledsagarservice är att den skall underlätta för personer med omfattande funktionshinder att kunna leva som andra och delta i samhällets gemenskap. Ledsagarservice är en insats knuten till aktiviteter utanför hemmet och i närmiljön. Insatsen ska ge möjlighet att delta i fritidsaktiviteter, kulturlivet, besöka vänner eller bara promenera.

Vid varje ansökan görs en individuell bedömning och i bedömningen tas hänsyn till personens hela livssituation i vardagen.

Ledsagarservice skall ej beviljas en person som har personlig assistans. Person boende i



bostad med särskild service enligt LSS skall få sina behov av ledsagning tillgodosedda av personalen och beviljas normalt inte heller ledsagare. I beslut om ledsagarservice ingår omfattning och innehåll.

Ledsagning är kostnadsfri för den enskilde. Omprövning skall göras minst en gång/år. Den enskilde betalar för sina egna omkostnader i samband med aktiviteten. Kostnader för ledsagaren betalas av kommunen.

## **2.5. Kontaktperson**

Syftet med kontaktperson är att denne skall vara en medmänniska som kan ge stöd i vardagssituationer och hjälpa till att bryta den enskildes isolering. Insatsen kan ges till vuxna och ungdomar.

Normalt skall biträde av kontaktperson ej beviljas för den person som har ett fungerande kontaktnät.

Kontaktperson är en insats som är kostnadsfri för den enskilde. Områdeschefen följer upp ärendet och kontaktar biståndshandläggaren vid förändrade förhållanden.

## **2.6. Avlösare i hemmet för barn och vuxna**

Avlösarservice innebär att en person tillfälligt övertar omvårdnaden från anhöriga eller andra närstående. Utgångspunkten för insatsen är den funktionshindrades hem.

Avlösning kan ges under såväl dagar, kvällar och nätter som helger. Insatser gäller enbart det funktionshindrade barnet och inbegriper alltså inte syskon.

Vid bedömning av behov av avlösarservice i hemmet är det viktigt att beakta barnperspektivet. Avlastningen för föräldrar måste också bli bra för barnet. Samtliga beviljade och sökta insatser skall beaktas vid behovsbedömning och beviljande av insatser. Hänsyn skall tas till om barnet klarar flera "arenor", d.v.s. att ha flera olika typer av insatser. I vissa fall är det viktigt att det funktionshindrade barnet möts med få kontaktytor och bra struktur. Ibland är det angeläget att föräldrarna får vila upp sig utan arbetet med omvårdnaden av barn dvs. utan det funktionshindrade barnet eller dess syskon. En bedömning görs av familjens behov. Kompletterande beslut för det funktionshindrade barnets syskon fattas i enlighet med SoL.

Insatsen är kostnadsfri för den enskilde.

Omprövning av insatsen sker efter 1 år.

## **2.7. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet/avlastning**

Korttidsvistelse är en insats till föräldrar eller annan vårdare som har hemmavarande barn, ungdom eller vuxen som är funktionshindrad. Vistelsen skall erbjuda miljöombyte och rekreation och ge möjlighet till personlig utveckling, för den funktionshindrade. Förälder eller annan vårdare skall få avlösning i omvårdnaden. Vid bedömning av korttidsvistelse skall samma barnperspektiv, som vid avlösarservice, beaktas.

Korttidsvistelse ges utanför hemmet och kan erbjudas i korttidshem, i stödfamilj, deltar i en "kortkurs" eller lägerverksamhet. För att verksamheten skall kunna planera sina resurser, måste i beslut om korttidsvistelse framgå i vilken omfattning den enskilde behöver insatser. Korttidsvistelsen planeras i samråd med familjen och kan beviljas för enstaka tillfällen eller som en regelbunden insats.

**Korttidsvistelse kan ges upp till 52 dagar per år samt 1 vecka på sommaren. Och vid särskilda fall kan ytterligare tid beviljas av serviceutskottet.**

**Omprovning av insatsen sker efter 1 år.**

**Resor till och från korttidsvistelse, samt matkostnader, betalas av föräldrarna eller den funktionshindrade. Kommunfullmäktige tar beslut om avgifter.**

**Korttidsboende kan antingen verkställas inom kommunen eller genom köp av plats i annan kommun.**

### **2.7.1. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år**

Skolan ansvarar för barnets eftermiddagstillsyn t.o.m. den månad barnet fyller 13 år. Syftet med korttidstillsyn enligt LSS är att ge skolungdom mellan 13-23 år en meningsfull fritidssysselsättning utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt lov. Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för verkställigheten.

## **2.8. Boendeformer för barn med behov av stöd**

### **2.8.1. Allmänna principer**

Ett av socialtjänstens främsta mål är att skapa förutsättningar för att funktionshindrade barn och ungdomar ska kunna växa upp i sina föräldrahem. Boende i familjehem eller bostad med särskild service ska ses som ett komplement till boende i föräldrahemmet så barnet, trots stödinsatser i hemmet, inte kan bo kvar.

### **2.8.2. Familjehem för barn och ungdomar**

För barn som inte kan bo hemma är familjehem den insats som i första hand ska prövas. Placering i familjehem sker efter ansökan av vårdnadshavare/god man. För de barn och ungdomar som behöver bo i familjehem och omfattas av LSS fattas beslut, av socialutskott, enligt 9 § p 8 LSS,

Vård i familjehem kan även beslutas enligt LVU.

Föräldrarna skall betala i skälig utsträckning, högst motsvarande var sitt underhållsstöd till barn med särlevande föräldrar.

För barn som bor i familjehem avgör föräldrarna om barnbidraget skall utbetalas till familjehemmet eller till föräldrarna. Barnbidraget är avsett att användas till barnet. I avtalet skall framgå vem som ansvarar för barnbidraget.

### **2.8.3. Bostad med särskild service för barn och ungdomar**

För barn och ungdomar som kräver omvårdnad av personal med speciell kompetens, kan bostad med särskild service, vara ett bättre alternativ än familjehem. Denna boendeform kan även finnas för små barn med stora behov av kvalificerad särskilt utbildad personal och teknisk utrustning. Bostaden har personal dygnet runt

För barn och ungdomar som bor i bostad med särskild service avgör föräldrarna om barnbidraget skall betalas ut till boendet eller till föräldrarna. Barnbidraget är avsett att användas till barnet. I avtalet skall framgå vem som ansvarar för barnbidraget.

I insatsen bostad med särskild service för barn och ungdomar ingår kultur- och fritidsaktiviteter.

I insatsen bostad med särskild service för barn och ungdomar är huvudregeln att den enskildes

hela behov ska tillgodoses genom personal i boendet.

Det ska finnas skriftliga genomförandeplaner för de barn och ungdomar som bor i bostad med särskild service. Vårdnadshavare eller god man ska ges möjlighet att delta i aktuell planering. Genomförandeplanen ska följas upp kontinuerligt.

I boende med särskild service ansvarar kommunen för hälso- och sjukvård upp till och med sjuksköterskenivå.

Boendet skall vara utformat så att det ger barnet goda möjligheter att bibehålla en bra kontakt med föräldrar, vårdnadshavare och syskon.

Insatsen bostad med särskild service för barn och ungdomar är avgiftsfri enl. LSS.

Matkostnader och kostnader för fritidsaktiviteter betalar föräldrarna eller den funktionshindrade. Kommunfullmäktige tar beslut om avgifter.

## **2.9. Bostad med särskild service för vuxna**

Med insatsen bostad med särskild service avses ett boende med fast personalstöd. I insatsen ingår att den enskilde får stöd att genomföra dagliga aktiviteter såväl i som kring bostaden.

Genom insatsen skall den enskilde få en fullvärdig lägenhet.

LSS-handläggaren skall i samband med utredning

informera om innebörden av de olika boendalternativen. Beslut om insatsen boende med särskild service fattas enligt 9 § p 9 LSS.

I bostad med särskild service ansvarar kommunen för hälso- och sjukvård upp till och med sjuksköterskenivå, även arbetsterapeut och sjukgymnast. **Den enskilde kan på grund av ålder och/eller medicinska skäl ha rätt till plats i särskilt boende för äldre om behoven tillgodoses bättre där. Även äldre vårdtagare som omfattas av LSS, skall ha rätten att komma i fråga för insatser från äldreomsorgens sida. När en överflyttning till särskilt boende i äldreomsorgen kan bli aktuell, får bedömas från fall till fall. Det är inte bara ålder som utgör kriterium för överflyttning, utan den enskildes hela situation, det totala vårdbehovet, skall vägas in i beslutet. När vårdbehovet påkallar det, initieras en vårdplanering, där beslut om eventuell överflyttning till äldreomsorgen tas.**

Utifrån den behovsbedömning som handläggaren gör, ska kontaktpersonen i boendet, tillsammans med den enskilde och/eller dess företrädare göra en genomförandeplan. Om bostad ej kan erbjudas inom tre månader efter beslut skall den enskilde ha ett skriftligt avslag med besvärshänvisning

I bostad med särskild service ingår omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter som en del av insatsen. Boendepersonalen svarar för dessa verksamheter.

Insatsen bostad med särskild service är avgiftsfri. Den enskilde betalar hyra och avgift för mat, samt kostnader för aktiviteter och fritidsresor.

## **2.10. Daglig verksamhet**

Insatsen är förbehållen personer som avses i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade 1 § p 1 och 2. Förutsättningen är att den enskilde är i yrkesverksam ålder, saknar förvärvsarbete och inte genomför någon utbildning. Insatsen har som syfte att bidra till personlig utveckling, stimulans, gemenskap samt främja delaktighet i samhället.

Därefter upprättar den enskilde kontaktpersonal eller god man, samt i vissa ärenden även enhetschef en genomförandeplan. Genomförandeplanen syftar till att man

i verksamheten ska arbeta fram arbetsuppgifter som kan bibehålla eller förbättra den enskildes funktioner samt garantera att planerade och beslutade insatser genomförs. Planen följs upp och utvärderas kontinuerligt. Den enskilde är olycksfallsförsäkrad under sin vistelse på dagligverksamhet.

Beslut om daglig verksamhet skall innehålla uppgifter om omfattning. Antal dagar och timmar/vecka. 6 timmar/dag betraktas som heltid.

Den enskilde som deltar i daglig verksamhet och omfattas av personkrets 1 eller 2 har rätt till habiliteringsersättning. Omkostnadsersättning ges även för studier inom kommunal vuxenutbildning för utvecklingsstörda, Särvux. Ersättning betalas inte ut vid semester och sjukdom.

Den enskilde som fyllt 65 år kan få fortsätta i dagligverksamhet om särskilda skäl finns.

### **2.10.1. Resor**

**Angående fritidsresor inom LSS-verksamheten i Torsby kommun gäller följande begränsningar:**

**Boende med särskilt stöd eller service - 6 mil per månad och person.**

**Boende med korttidsvistelse enligt LSS - 2 mil per månad och person**

**I enlighet med normaliseringsprincipen och ur säkerhetssynpunkt görs längre eller fler resor med kollektivtrafik eller färdtjänst.**

**Resor till och från daglig verksamhet ingår inte i begränsningen.**

## **3. ÖVRIGA FRÅGOR**

### **3.1. Individuell plan**

I samband med att en LSS-insats beviljas skall den enskilde informeras om att han/hon, enligt 10 § LSS kan begära att en individuell plan upprättas. En individuell plan kan beskrivas som den enskildes egen "karta" med syfte att ge överblick över planerade och beslutade insatser som den enskilde skall ha möjlighet att kunna påverka. En individuell plan kan även ge överblick över en begränsad del av aktuella insatser. Det är den enskilde som begär att en individuell plan skall göras och som avgör planens omfattning.

Av prop. 1992/93:159 s. 183-184 framgår att enligt 14 § LSS har kommunen ett ansvar att samordna alla insatser till den enskilde, på ett för den enskilde så fördelaktigt sätt som möjligt. Vidare framgår att kommunen, enligt 15 § p 2 LSS, har en skyldighet att verka för att de som omfattas av LSS får sina behov tillgodosedda även av andra huvudmän än kommunen. Det innebär att ansvarig handläggare, under förutsättning att den enskilde lämnat sitt samtycke härtill, skall verka för att få kunskap om andra myndigheters åtgärder.

Individuell plan kan överklagas till Länsrätten

### **3.2. Förhandsbesked enligt 16 § LSS**

Om en person som omfattas av LSS vill bosätta sig i kommunen, skall kommunen på ansökan ge förhandsbesked om rätten till insatser enligt 9 § LSS.

Av prop. 1992/93:159 s. 185 framgår att "avsikten att flytta till kommunen måste vara klar och bestämd samt att den enskilde inte kan begära förhandsbesked av flera kommuner samtidigt".

Ett förhandsbesked är giltigt i sex månader räknat från den dag då de insatser som förhandsbeskedet omfattar blir tillgängliga för den enskilde.